

ՍՈՒՐԻՍ 550, 4680 ՄՍՍՍՍ 300 Ս. 4. ՈՐՔՄԱՆՍ ԵՊ. 7, 4680 ՄՍՍՍՍ 4 ՅՈՒՐ

Օ Ր Ա Թ Ե Ր Թ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՍՄԱՐՏ 1 26 ՌԻԷ ZUSC 1932 2.50 Ս. Գ.

2. ՏԱՐԻ Ամեն առաժնու պեճե քննի բերքիս սեփական հասցեից ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹ ԼՄԷՆ ՕՐ, ԲԱՅԻ ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ՕՐԵՐԷ Զննատարկուած ձեռագիրներ չեն վերադարձուի ԹԻԻ 1 (578)

ՄԵՐ ԶԱՄԻՆ

Ազգային այսօր կը լրացնէ իր հրատարակութեան հինգերորդ տարին և կ'սկսի հրատարակուիլ որպէս օրաթերթ Լնչպէս ետօրեայ փոքրածաւալ և երկօրեայ մեծածաւալ ԱԶԳԱՅԻՆ, օրաթերթ ԱԶԳԱՅԻՆ ալ շատ համեստ անկէն մը միայն ունի հայ լրագրութեան մէջ, բայց շատ մեծ է և կարևոր անոր գրաւած դիրքը Միւրիանայ Ազգային կենտրոնի մէջ Այդ արժէքը կը բացատրուի մեր գաղութի ներկայացուցած բացառիկ կարևորութեամբ, որուն ազգային տեսակէտով կազմակերպման և ներքին անդրադարձեան նուիրուեցաւ մեր թերթը իր հրատարակութեան առաջին օրէն մինչև այսօր:

Շատ ծանր և դժնդակ պայմաններու մէջ սկսաւ ԱԶԳԱՅԻՆ հրատարակութիւնը հինգ տարի առաջ Բաղաթիւն իտեթեր ու խիճեր ցցուեցան մեր առջև: Տնտեսական անտանելի դժուարութիւններ եւ տագնապնքը անցուցինք, սակայն երբեք յուսահատեցանք և շնորհիւ մեր կարգ մը անձնուէր ընկերներու և աշխատակիցներու ցոյց տուած բարոյական քաջալիրութեան, անխախտ շարունակեցինք մեր ծաւալման և հանգրուանէ հանգրուան նշանակեցինք նոր յաղորդութիւնը մեր և նոր վերելք մը: Ետօրեայ փոքրածաւալ ԱԶԳԱՅԻՆ շուտով վերածուեցաւ երկօրեայի և տարի մը չանցած ընդարձակեց իր ծաւալը, նման գաղափարական մամուլի անդամներուն, որոնք վերելքներ ունեցան, զանազան գաղութներու մէջ: Ազգայնական թերթերը Փարիզի «Յուսարթ»-ը, Մարտի «Յուսարթ»-ը և Յուսարթական երկու թերթերը՝ «Հորիզոն» և «Նոր Օր» միևնոյն յաղորդութիւնը արձանագրեցին:

Այս յաղորդութեանց և վերելքներու պատճառը փնտռել նիւթական ամուր հատոյթներու և հիմնական զօրաւոր գրամագլխի մէջ, բուրովին սխալ կ'ըլլայ: Ընդհանրապէս մեր յիշած թերթերը եղած են նիւթապէս ամենին երբեք հիմ ունեցողները: Առաջինը՝ մեր թերթը սկսած է հրատարակուիլ մեր անձնական շատ համեստ միջոցներով, զուրկ՝ նիւթական յայտնի կամ թաքուն աղբիւրներէ և նպաստներէ: Կը նշանակէ ուրեմն որ այդ թերթերը որպէս յինարան ունին մի միայն իրենց ընթացողները և կը հրատարակուին շնորհիւ անոնց քաջալիրութեան և նուազաբար, կը պարզուի որ, ընթացող հասարակութիւնը իր հոգևոր պահանջներուն համապատասխան կը գտնէ մեկ թերթերու ուղղութիւնը ու բովանդակութիւնը: Այլապէս այդ հասարակութիւնը մեծ չափերով պիտի չբախտուէր և նիւթական աւել ընդարձակ զոհողութիւններ յանձն պիտի չառնէր, հակառակ իր տրու տեսական յարաճուն տագնապներուն:

Միև կողմէ, սուսնի պէս բուսնող քաղաքիւ թերթեր այլ որոնք յենած աւել ունեւոր արտերու վրայ և օգտուելով հանդերձ յայտնի և թաքուն զանազան աղբիւրներէ, զատապարտուած են խամբելու կամ մնալու այնտեղ ուրիշ ճամբայ ելած էին տարիներ առաջ: Այնպատեանից թերթ մը կրնայ երկարատև ապահովել իր հրատարակութիւնը և ոչ ալ գաղտնի վարկերով և շանթածներով: Անսպառ չեն վերջապէս այդ գումարները և թերթի մը հրատարակութիւնը կը պահանջէ անսպառ գանձ, երբ ընթացող հասարակութիւնը չունի եւ խորթ ու ապագային ուղղութիւն կը հետապնդէ:

Մենք այսօր մեր անհատական շատ համեստ միջոցներով և կարողութիւններով տեսնուած լաւ և օգտակար գործի մը գոհունակութիւնը ունինք: Աւելի քան երբեք ինքնավստահ և լաւատես ենք նաև մեր թերթի ապագային մասին, մանաւանդ որ օրաթերթ ԱԶԳԱՅԻՆ կը հրատարակուի իր սեփական մամուլով ու իւրով և արդէն զարձած է ինքնարաւ և շանթողով կը դիտենք մեր անցած դժուարին ճամբան, երբ լաւագոյն հանգրուանի մը առաջնորդուած ենք այդ փշոտ ուղիներէն վերջը կը կրկնապատկէ մեր խանդն ու եռանդը յրատարակութիւնը այդ ծանր պարտականութեանց և պատասխանատուութիւններէն: Բուն, որոնք գիշեր ցերեկ տքնալան աշխատանքի լծեցին մեզ: Այո, հինգ տարի շարունակ գլուխին կախած գոհեցինք մեր հանգիստն ու վայելքը և տրամադրեցինք մեր կենսունակութիւնն ու միտքը: սակայն այսօր գերազանցապէս ազնիւ միջթարութիւն մը ունինք, թէ՛ կրցած ենք փոքր ծառայութիւն մը մատուցել մեր ժողովուրդին: Վկայ ՍԶԻԱԿԻ հաճուած ու զարգացուած:

Պակասներ շատ ենք ունեցած, յաճախ բողոքովին անկախ մեր կամքէն: Բայց ոչ մէկ անգամ չեղած ենք գաղափարական այն մաքուր ու սրբազան ճանապարհէն, որ մեր ժողովուրդը կ'առաջնորդէ ազատութեան եւ անկախութեան ներշնչուած ենք գաղափարական այն մեծ հնդեղն որուն հիմնադիրները եղան մեր ժողովուրդի յեղափոխական մեծ Առաքեալները՝ Ռաֆֆիէն ու Հայրէկէն սկսած մինչև Քրիստոսաբորներն ու Զաւարեանները: Բայց ենք անվրդով ու անվատ մեր պաշտելի գաղափարէն բխող լաւատեսութեամբ, առանց արժէք և կարեւորութիւն տալու չարամիտ գրգռութեանց եւ պոռոտաբոսութիւններու:

Մեր միակ մտահոգութիւնը եղած է Հայ ժողովուրդի և մասնաւորաբար Միւրիանայութեան ազգային ու ֆիզիքական ապահովութիւնը: Տեղական մամուլի ամենամեծ եւ կարևոր օրկաններուն մօտ մեր թերթի վայելած վստահութեան և շնորհ գործընդանօրէն շնորհիւ, կրցած ենք մեղմացնել մեր ժողովուրդի շուրջ ստեղծուած թիւրիմացութիւններն ու ատելութիւնները և այժմ աւել սերտ ու մտքեղծութիւններն ու ատելութիւնները տեղական թերթերու հետ մական են մեր թերթի յարաբերութիւնները: Բայց ենք անվրդով ու անվատ մեր պաշտելի գաղափարէն հրատարակութիւնը կենսական պահանջ մը զարձած էր մեր գաղութին համար: Մեր ժողովուրդի ճնշող մեծամասնութեան փափաքն էր ունենալ օրաթերթ մը, ամէն օր լսելու համար անկէ՛ն եւ մենք այդ պահանջին գոհացում տալու համար կ'սկսինք օրաթերթ ԱԶԳԱՅԻՆ հրատարակութիւնը:

ԻՆՉՊԵՍ ԱՅՍ ՎԵՐԵԼԸ

Վեց տարին կարճ ժամանակ մը չէ՛ դնահատանքի քանի մը խոսքեր բռնու համար, սակայն կարճ է՛ յուշեր պատմելու համար: Ազգային առաջին քայլերուն կապուած իշխանակները ձգնելու անհամբեակներու, աւելի հարտանալով ու անխառն հրեւոսնալով պատմելու համար: Հասարակական գործի միտքին սահման ժամանակը բոլորս չկապեր, այլ կ'անցնէ փայլ անոր իմաստին: Բացառիկ պարագայ է գործի մը գնահատանքը ներկայէն սպասել, դէպքերու և անձերու չ'կապուած մարդը միշտ աւելի անայտ է և անշահախնդիր:

Փոքրածաւալ և ետօրեայ Ազգային այսօր կը յարգուի որպէս թերթ Ազգային իտեթեր այդ՝ ծաւալի ու համարները ուրիշ հանգրուաններ որդունել յետոյ բայց միշտ յարաճուն վերելքով, բարձրացնելով և՛ համարները և՛ ծաւալը եւ ինքնեզոքութեամբ քանակը:

Գիտար է՝ մտքող համար՝ որոնք թերթի հրատարակութեան կապուած ինքնիշխանութեան մասին փորձ չունին, պատկերացնել այն դժուարութիւնները: Բայց որոնք կապուած են հրատարակութեան իրաւաբանութեան հետ, Բացառիկ ճիշտ կամ և հետևողական աշխատանք է հարկաւոր ապրեցնելու համար թերթ մը՝ մեր գրականութեան մէջ: Ազգային ոչ մեկն ապրած է, այն յատկապէս: Եւ հասած մամուլի աշխատանքի մը բարձրագոյն ձգտումին՝ օրաթերթի:

Մեր գաղութի՝ աննախորդ արտասանման մէջ, ամենքն ունի էր կ'ուրեմն իր օրաթերթը: Ամերիկայէն մինչև Նորաստ, Պաշտոններ, Երկրպագուներն ալ ունին իրենց օրաթերթերը: Բայց մեր հանդիսանալու տեսակ մը կ'աւելին գաղութի հանրային կենտրոնները: Կր տարածեն հայ գիրն ու խոսքը ու կը շանդիսանան մեծագոյն ազգային իրենց պահպանման գործին: Ոչ բայց վերջապէս ա՛ն մենք ևս կ'ունենանք մեր օրաթերթը, հիմնուած հասարակական հիմքերով, ապրելով և հասարակութեան ֆիզիքական արտադրանքի մատչելի: Անոր հրատարակութիւնը կ'իջնէ և ներկայանալու է իր իրաւունքներէ չ'բխող, մտքող արտադրանք:

Մարդոց, ինչպէս շատ մը թաքուն ատաքինութիւններն ու կարողութիւնները, նոյնպէս և անտարբեր հրատարակութեան մամուլի միջոցաւ: Աւելի լաւ փորձաքար քան մամուլը՝ գոյութիւն չունի մեր կենտրոնի մէջ, որովհետև մամուլը մէկ բերան չունի հայ պահանջող, մեքենայէն ոկած մինչև թղթատարը՝ հիւթ կուգն ապրելու համար ու այս պահանջին առջև, կասկածելի և քաղաքական համոզումներէ: Եւ հակառակ գուրկ անձինք չէ որ պիտի դիմանային: Երանանք երբ մեր օրերու բերած բարեբուսն վրայ կ'անհետն օտար ձեռքերու տուած աւերները: Մտկուած տարիներէ ի վեր իսկ Էնկիւրին նոր արժէք կուտան հայութիւնը ներքէն հարուածելու քաղաքականութեան: Էնկիւրիին այս յապաղումը այս ճակատին վրայ իրեն իսկ զարմանք կը պատճառէ: այսքան ուժիւրներ յետոյ թիւրքն իսկ անկարող էր գիտնալ որ պիտի կրնայ գտնել հայաստան հրէներ՝ որոնք երեսուն արձաթի փոխարէն զաւաճանն իրենց հարեանիքն ու ժողովուրդին: Հայ մամուլի մէկ մասը զարձած է արշակաւան մը՝ ներկայիս, որտեղ իշխող բարեբուսն չունին: Էնկիւրին գրականներ կը լսեն՝ ժամը թոյն գնելու համար: Մամուլը լաւագոյն ասպարէզ կը նկատուի տարածելու և ներգործել տալու համար այդ թոյնը: Բայց ոչ մէկ կասկած որ, օր մը վերջ պիտի գտնէ այս ապահովութիւնը: Մինչ այդ, ցեղային ատաքինութիւններուն և իտէլիան հաւատարիմ մամուլին կը մնայ ամուր պահել գիրքերը, արհամարել բոլոր խոչընդոտները: Երկրաբան լարուած որոգայթները ըլլալ խոչուն, բայց հաստատակամ զուսպ բայց սպասել կերպով հատու, ու այս մի միայն առաջնորդուելով, ինքնուրուի այն գեղեցիկ, յեծափառ գաղափարականն, որուն հետեցան ու կը հետևի յեղափոխական աւանդութիւններու կոտորած սերունդ մը: ԼՈՒԹԵՐ

ԸՄՄԵԹ ՓԱՇԱՅԻ ԹԱՔՈՒՆ ԾՐԱԳԻՐԸ ՍԻՒՐԻՈՅ ԴԵՄ Է

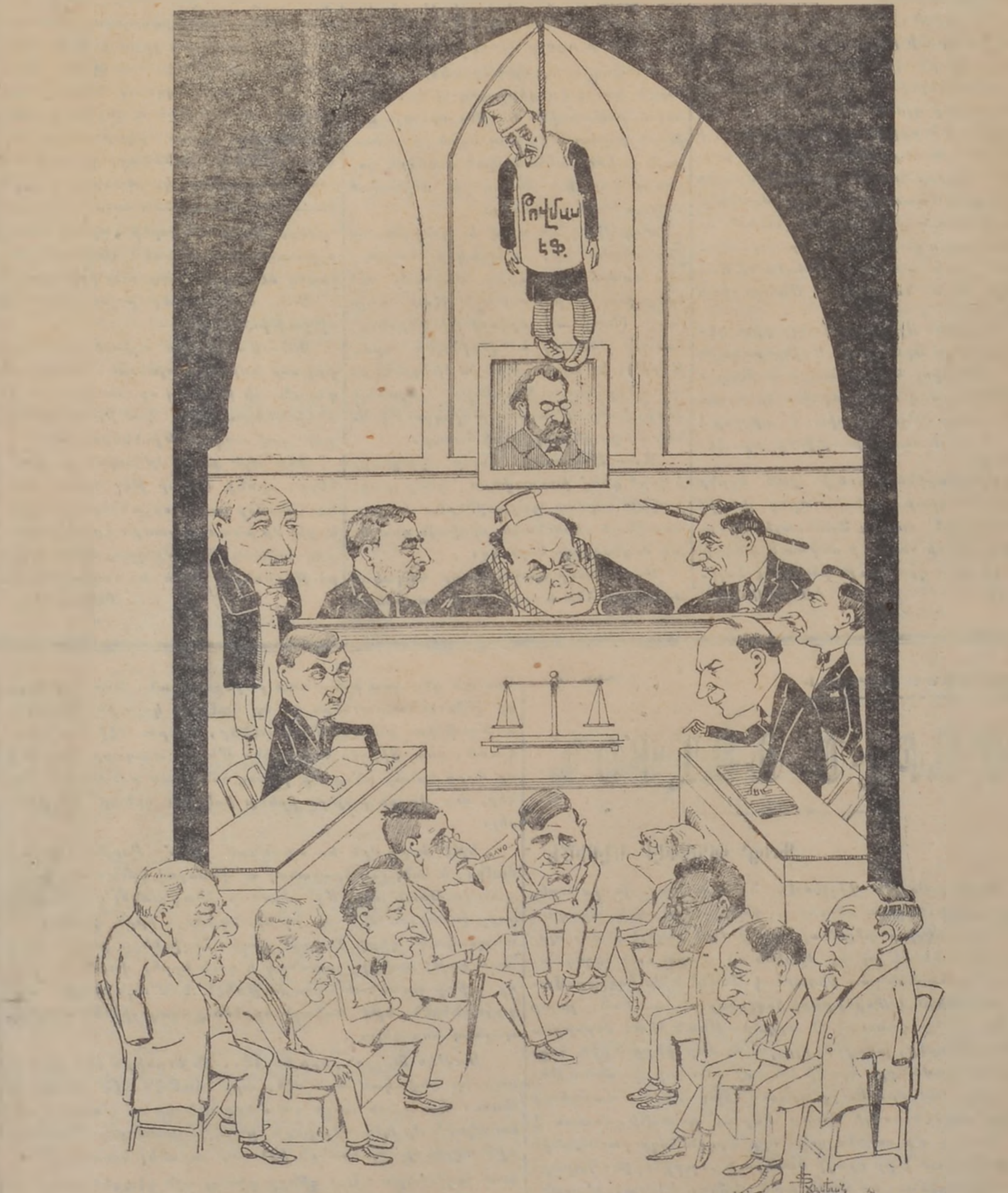
Արաբ հանրային կարծիքը եթէ ոչ բողջական թրջացուած՝ որ Միւրիան մեզմէ աւելի գոնէ մեզի չափ գիտէ թրջական համարաւոր Ազգային Ուխտի (Միաբար Միւրի) յատուկ արձագրութեանը Այս քաղաքի ինքնավար օրենսդիր մասին: Էնկիւրիին մէջ Թրաքիան-Պոստի մասով վստահութեամբ համաձայնագիրը որ կ'իրիկիոյ պարագայը յատուկ բերաւ, յատուկ արձագրութեանը թիւնը ունի Այս քաղաքի թիւ և Անտիոքի մասին, որ հաստատուած մասնաւոր արձագրութեան պիտի պահանջէ թրջական լեզուն ու նպատակները թրջական շահերը: Կիրիկիոյ պարագային յետոյ սեղի ունեցած ֆրանքո-թրջական բանակցութեանց մէջ (Միւրիոյ վերաբերեալ) որոնք մաքսային, սահմանադրման, Միւրիացիներու թիւրքիոյ մէջ թողած գոյքերու, կայուններու շուրջ զարձած են, Էնկիւրիին միշտ պնդած է Այս քաղաքի թիւ սահմանք մէջ իրեն խոստացուած առանձնաշնորհներու մասին, թիւրք մամուլը շարունակ և անորից առիթ արձանագրած է այդ խոցը: Թիւրք բանաստեղծները երգած են Անտիոքի վիճակուած բախտը և անոր յանձնարարած հարցերը թիւնը, թէ Ազգ. Ուխտը կ'արձագրանայ:

Այնքան բացորոշ է պատմական և անպայտեմ թիւրքիոյ ձգտումը Միւրիական այդ հողամասի վրայ: Յետոյ 1925ին Շէյխ-Սաիթի ապրաքանութեան ժամանակ, թիւրքերն, ի մասնաւոր թիւրք գիտնորական իշխանութեան համար յայտնի է որ որոշան կենսական նշանակութիւն ունի Առանա-Պաղատա երկաթուղու գծի ամ:

Նայիսարէն զրկուած է, Այնթապի, Ուրֆայի, Տիգրանակերտի, Խարբերդի և նոյնիսկ Կարնոյ ու քնակաւարար Պաղատաի հարստութիւնները չեն գար իրեն և արևմուտքի հարստութիւնները իր վրայն գաղվելը չեն բարձրանար զէպի վերի ընդարձակ ներքնաշխարհը: Հայկչի տնտեսական ճանձնագրում համար ստոյգ այս պարագան, նոյնքան ստոյգ է իր ներքնաշխարհի համար: Տիգրանակերտի, Խարբերդի, Մալաթիոյ, Ուրֆայի, Այնթապի արտադրութիւնները պատերազմէն տուալ գիւրութեամբ Հայկչի վրայով Այնթապի տարէթ կ'իջնային, աւելի կարճ ժամանակի մէջ, աւելի քիչ ծախսով և շուտով նոյնու զո՛ւ կը դառնային:

Հայկչի շնորհիւ հողատար պետութեան անտեսական ծրագիրներու վաղ կամ ուշ շահերն ունի թրանզիթի կեդրոնը որ գտնուելու Երուսալիմ, Իրաքի, Պարսկաստանի միջև, և հին բարորութիւնն ու անբաւ ամբարները լեցուած գտնուելու: Երբ չեն զարգացան Տիգրանակերտի կամ նոյն իսկ Այնթապ-Քիւրի համար: Անոնք որ գծով իրենց արտադրութիւնները Միւրիոյ պիտի գտնեն, որքան ժամանակէն և ինչ գնով: Այս չէր պատճառը որ դեռ քանի մը տարի առաջ թիւրք թերթերը կը զգուրէին Ամերիկեան ալիւրը Պոստոյ հրատարակի վրայ աւելի ամանի ապրանք կ'ըլլայ քան թէ Տիգրանակերտի ցորենը:

Թիւրքիան հետևողական է ինքն իրեն և Լամթի փաշան հաւատարիմ իր անձին և ուխտին, երբ ծրագիր կը ներկայացնէ 30 քլ. խորութեամբ Միւրիական հողամաս մը գրուելու: Ուրիշ պարագայ մը ալ կայ: Միւրիացիները ամբարիտեան ժամանակ, թիւրքերն, ի մասնաւոր թիւրք գիտնորական իշխանութեան համար յայտնի է որ որոշան կենսական նշանակութիւն ունի Առանա-Պաղատա երկաթուղու գծի ամ:

Մտորակար՝ ՏԻՐԱՆ ԱՃԵՐՍԱՆԻ Համագրայինի կազմակերպած Դրական Դասը, Ռաճէիի «Ենեթը» վերջի անձեղէն թովմաս ԷԵ-ի շուրջ:

